

Sygn. akt I AGa 253/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Baran
-----------------	-------------------

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2023 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w K.

przeciwko S. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 6 maja 2021 r. sygn. akt XI C 818/20

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 8 100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Syn. akt I AGa 253/21

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 lutego 2023 r.

Strona powodowa (...) sp. z o.o. w K. wniosła o zasądzenie od pozwanego S. M. kwoty 446 572,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 marca 2017 r. oraz kosztów postępowania.

Na uzasadnienie swojego roszczenia strona powodowa podniosła, że zakupiła wierzytelność od (...) sp. z o.o., którą ta posiadała w stosunku do obecnego pozwanego z tytułu sprzedaży maszyny, urządzenia oraz pojazdu udokumentowaną fakturami VAT. Pozwany nigdy nie kwestionował prawidłowości wystawionych faktur a 8 marca 2017 r. zapłacił na rzecz (...) - (...) sp. z o.o. kwotę 50 000 zł tytułem spłaty części zadłużenia. Wpłata została zaliczona w pierwszej kolejności na odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od kwoty 465 924 zł za okres od 31 marca 2016 r. (dnia wymagalności) do dnia 8 marca 2017 r. (daty częściowej zapłaty) w kwocie 30 648,86 zł. Pozostała część spłaty w kwocie 19 351,14 zł została zaliczona na należność główną, powodując jej umorzenie do kwoty 446 572,86 zł, czyli kwoty dochodzonej pozwem, z zapłatą której pozwany zalega, co uzasadniało domaganie się dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty, liczonych od 9 marca 2017 r.

W dniu 24 stycznia 2020 r. referendarz sądowy Sądu Okręgowego w Krakowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu zapłatę kwoty 446 572 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 marca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 7200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości i ustalenia, że jego oświadczenie woli złożone w przedmiocie zakupu przedmiotów opisanych na fakturach VAT załączonych do pozwu było nieważne. Domagał się także zasądzenia od powoda kosztów postępowania.

W uzasadnieniu swojego stanowiska przyznał, że nabył od (...) - (...) sp. z o.o. przedmioty wskazane na fakturach VAT, ale podczas zawarcia umowy sprzedaży ww. przedmiotów znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, co było spowodowane chorobą psychiczną afektywną dwubiegunową. Na okoliczność emisji choroby w okresach od lutego 2016 r. do początku kwietnia 2016 r. i stanu świadomości pozwany zawnioskował o dopuszczenie dowodów z jego przesłuchania oraz z dokumentacji lekarskiej oraz opinii biegłych lekarzy psychiatrów.

Wyrokiem z dnia 6 maja 2021r. Sąd Okręgowy w Krakowie:

I. zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 446 572,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 marca 2017 roku do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 10 800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku;

III. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 22 329 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której uiszczenia strona powodowa została zwolniona;

IV. oddalił wniosek strony powodowej o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

Podstawą wyroku był następujący stan faktyczny i wywody prawne:

Bezsporne między stronami było, że (...) - (...) sp. z o.o. sprzedała pozwanemu maszyny, urządzenia oraz pojazd, a sprzedaż udokumentowała fakturami VAT: (...) (...) (...) z dnia 4 marca 2016 r. na kwotę 431 730 zł oraz (...) (...) (...) z dnia 7 marca 2016 r. na kwotę 34 194 zł. Łącznie wartość transakcji opiewała na kwotę 465.924 zł. Umowa sprzedaży została zawarta w marcu 2016 r. Pozwany działał przez pełnomocnika – R. K., zaś pełnomocnictwo zostało udzielone przez pozwanego w dniu 27 stycznia 2016 r. Treść pełnomocnictwa, z którego wynika możliwość zawarcia umowy w imieniu pozwanego, nie była przez pozwanego kwestionowana.

Płatności miały nastąpić do 30 marca 2016 r. Pozwany nigdy nie kwestionował prawidłowości wystawionych faktur. Po wezwaniach do zapłaty 8 marca 2017 r. zapłacił na rzecz (...) - (...) sp. z o.o. kwotę 50 000 zł tytułem częściowej zapłaty. Wpłata została zaliczona w pierwszej kolejności na odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od kwoty 465.924 zł za okres od 31 marca 2016 r. (dnia wymagalności) do 8 marca 2017 r. (daty częściowej zapłaty) w kwocie 30 648,86 zł. Pozostała część spłaty w kwocie 19 351,14 zł została zaliczona na należność główną, powodując jej umorzenie do wysokości kwoty 446.572,86 zł, czyli kwoty dochodzonej pozwem, z którą pozwany zalega, co uzasadniało domaganie się dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty, liczonych od 9 marca 2017 r.

Strona powodowa w dniu 3 marca 2018 r. nabyła od (...) - (...) sp. z o.o. ww. wierzytelność a o cesji wierzytelności zawiadomiła pozwanego pismem z tej samej daty. Pozwany nie zapłacił powodowi kwoty dochodzonej pozwem.

Pozwany cierpi na chorobę psychiczną afektywną dwubiegunową, dlatego przebywał w szpitalu na oddziale (...) w okresie od 10 listopada 2005 r. do 24 listopada 2006 r., od 24 października 2007 r. do 14 listopada 2007 r., od 27 listopada 2007 r. do 4 stycznia 2008 r., od 12 września 2009 r. do 18 września 2009 r., od 27 września 2009 r. do 4 listopada 2009 r., od 27 czerwca 2010 r. do 20 lipca 2010 r., od 4 sierpnia 2010 r. do 16 września 2010 r., od 10 czerwca 2013 r. do 17 czerwca 2013 r., od 23 czerwca 2013 r. do 13 lipca 2013 r., od 13 lipca 2013 r. do 12 grudnia 2013

r., od 31 grudnia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r., a ponadto uczęszczał na konsultacje lekarskie (...) do 8 grudnia 2015 r. i od 1 marca 2016 r. do 20 marca 2020 r.

Pozwany jest aktywny gospodarczo co najmniej od 2003 r., jest współnikiem i członkiem zarządu kilku spółek z o.o.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony.

Sąd Okręgowy pominął dowody z przesłuchania pozwanego w związku z jego nieusprawiedliwioną nieobecnością na rozprawie w dniu 6 maja 2021 r., z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii, ponieważ dotyczył on ustalenia stanu zdrowia psychicznego pozwanego od lutego 2016 r. do początku kwietnia 2016 r. a tymczasem pozwany dokonał zakupu towarów wymienionych na fakturach załączonych do pozwu przez pełnomocnika R. K., któremu udzielił pełnomocnictwa 27 stycznia 2016 r., zaś fakt zakupu tych towarów przez pozwanego został przyznany w sprzeciwie od nakazu zapłaty, z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii na okoliczność wykazania rozszerzonej na rozprawie w dniu 6 maja 2021 r. tezy dowodowej co do stanu zdrowia psychicznego pozwanego również przed lutym 2016 r., ponieważ wniosek był spóźniony (art. 458⁵ § 4 k.p.c.), z podsumowania księgi przychodów i rozchodów, podsumowania rejestrów sprzedaży VAT, podsumowania rejestrów zakupów VAT, rachunku zysków i strat – za okres od stycznia 2014 r. do końca 2017 r. oraz za okres od stycznia 2019 r. do końca marca 2021 r. – k. 230-251, ponieważ pozwany nie wykazał kto sporządził tę dokumentację oraz czy była to osoba upoważniona przez pozwanego do jej sporządzania, a ponadto treść dokumentacji księgowej okazała się nieprzydatna do ustalenia istotnych okoliczności faktycznych.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Bezsporne okazało się nabycie przez pozwanego szeregu maszyn, urządzeń oraz pojazdu od (...) - (...) sp. z o.o. na podstawie umowy sprzedaży, a do zawarcia umowy sprzedaży, na mocy której pozwany nabył ww. przedmioty, doszło w marcu 2016 r. Bezsporny był fakt cesji wierzytelności na stronę powodową wynikających ww. umowy sprzedaży oraz fakt zawiadomienia pozwanego o umowie cesji i okoliczność, że pozwany nie zapłacił dochodzonej kwoty, a także wysokość i sposób wyliczenia dochodzonej należności wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Pozwany podnosił jednak, że w chwili podjęcia decyzji o zakupie ww. przedmiotów znajdował się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, co było spowodowane chorobą afektywną dwubiegunową i wyczerpywało przesłankę określoną w art. 82 k.c. Powyższej okoliczności pozwany nie zdołał udowodnić. Pozwany dokonał zakupu ww. przedmiotów, działając przez pełnomocnika, któremu udzielił pełnomocnictwa 27 stycznia 2016 r., dlatego stan świadomości powoda w kontekście art. 82 k.c. należy oceniać na ten dzień. Pozwany nie wykazał jednak, że znajdował się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w chwili udzielenia pełnomocnictwa. Pozwany wnioskował o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii na okoliczność ustalenia jego stanu zdrowia psychicznego od lutego 2016 r. do początku kwietnia 2016 r., czyli za okres już po udzieleniu pełnomocnictwa R. K.. Uznać należało zatem, że w chwili udzielania pełnomocnictwa był w stanie pozwalającym na świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w tym zakresie, a okoliczność, czy pozwany w chwili zawierania umowy sprzedaży w marcu 2016 r. był w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest prawnie irrelevantna.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że pozwany nie wykazał, by ziszczyły się jakiegokolwiek prawne przesłanki uchylecia się przez pozwanego od skutków zawartej umowy sprzedaży i dlatego na podstawie przytoczonych przepisów k.c. orzekł jak w punkcie I sentencji. O odsetkach za opóźnienie sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie adwokata w kwocie 10 800 zł, przyznane na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Ponadto w punkcie III wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 § 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 22 329 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której uiszczenia zwolniony został powód.

W punkcie IV wyroku Sąd oddalił wniosek powoda o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności, uznając go za bezzasadny w świetle art. 333 § 3 k.p.c., ponieważ powód nie uzasadnił przekonująco, aby ewentualne opóźnienie w spełnieniu przez pozwanego świadczenia miało uniemożliwić lub znacznie utrudnić wykonanie wyroku lub narazić powoda na szkodę.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją pozwany, zarzucając bezpodstawne pominięcie przez Sąd I instancji dowodu z opinii biegłego na okoliczność stanu zdrowia pozwanego w zakresie poczytalności i zdolności do podejmowania racjonalnych decyzji w okresie od początku roku 2016 do końca marca 2016 r. oraz bezpodstawne pominięcie dowodu z przesłuchania pozwanego, pomimo tego, że niestawiennictwo na rozprawie pozwanego było wynikiem złego stanu zdrowia i hospitalizacją pozwanego w szpitalu (...).

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku celem przeprowadzenia dowodu z jego badania i przesłuchania bądź przeprowadzenie tych czynności bezpośrednio przez Sąd Apelacyjny oraz oddalenie powództwa.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i wywody prawne, zawarte w uzasadnieniu za skarżonego wyroku i przyjmuje je za swoje.

Powód w swej apelacji kwestionuje przede wszystkim postanowienie Sądu Okręgowego o oddaleniu wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii na okoliczność pozostawiania pozwanego w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w chwili udzielenia przez pozwanego pełnomocnictwa do zawarcia umów z których realizacją wiąże się dochodzone roszczenie. Apelujący zachował możliwość kwestionowania postanowienia dowodowego Sądu I instancji, ponieważ w oparciu o art. 162 k.p.c. zgłosił stosowne zastrzeżenie a w apelacji - nie będąc już reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika - kwestionuje prawidłowość postępowania Sądu I instancji i wnosi o przeprowadzenie takiego dowodu.

Podkreślić należy, że Sąd I instancji oddalając zgłoszony na rozprawie wniosek dowodowy pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii na okoliczność wykazania rozszerzonej tezy dowodowej co do stanu zdrowia psychicznego pozwanego przed lutym 2016 r. w sposób wyczerpujący umotywował swoje rozstrzygnięcie a motywy tego rozstrzygnięcia przytoczył w uzasadnieniu.

Motywy te w całej rozciągłości Sąd Apelacyjny podziela.

Pozwany przed Sądem I instancji był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika i nie złożył wniosku o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym (art. 458⁽⁶⁾ § 1 k.p.c.), co uzasadniało kontynuowanie postępowania w trybie tych przepisów. Narzucają one stronom obowiązki, których niespełnienie wiąże się z negatywnymi konsekwencjami procesowymi.

Zgodnie z art. 458⁽⁵⁾ § 1 k.p.c. pozwany obowiązany jest powołać wszystkie twierdzenia i dowody w odpowiedzi na pozew. Podkreślić należy, że w sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zawarł jedynie wniosek o dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii na okoliczność pozostawiania pozwanego w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w okresie zawarcia umowy (marzec 2016 r.). Okoliczność ta z

uwagi na zawarcie umowy przez pełnomocnika umocowanego przez pozwanego w styczniu 2016 r. była nieistotna dla rozstrzygnięcia sprawy. Wobec tego Sąd I instancji dowód pominął w oparciu o art. 235⁽²⁾ pkt 2 k.p.c.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty nie zawarł wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii na okoliczność pozostawania pozwanego w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w chwili udzielenia przez pozwanego pełnomocnictwa do zawarcia umowy, pomimo tego, że strona powodowa już w pozwie dołączyła dowody, z których wynikało, że umowa, z której wywodzone jest roszczenie, została zawarta przez pełnomocnika, któremu pozwany udzielił pełnomocnictwa w dniu 27 stycznia 2016 r. Powyższa okoliczność uzasadniała zdaniem Sądu Apelacyjnego zastosowanie przez Sąd Okręgowy art. 458⁽⁵⁾ § 4 k.p.c. i pominięcie wniosku o takiej treści, złożonego przez pozwanego dopiero na rozprawie. Pozwany miał bowiem możliwość powołania dowodu w sprzeciwie od nakazu zapłaty i nie można uznać, że potrzeba takiego dowodu powstała później. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny pominął również wniosek pozwanego o przeprowadzenie tego dowodu w postępowaniu apelacyjnym (art. 381 k.p.c.).

Sąd Okręgowy pominął wniosek dowodowy o przesłuchanie pozwanego, bowiem pozwany nie stawiał się na rozprawę bez usprawiedliwienia. Podkreślić również należy, że zebrany materiał dowodowy w chwili zamknięcia rozprawy był wystarczający do wydania wyroku. O ile zaś pozwany jest innego zdania, winien podnieść, jakie istotne okoliczności faktyczne zostałyby wykazane przez jego zeznania. Pozwany ich nie wskazał nawet w treści apelacji, pisząc jedynie enigmatycznie o mechanizmie oszustwa, którego padł ofiarą.

Zgromadzony materiał dowodowy na okoliczność stanu zdrowia pozwanego nie daje podstaw do ustaleń, że w chwili udzielenia pełnomocnictwa do zawarcia m.in. umowy, z której strona powodowa wysuwa roszczenie, znajdował się w stanie, o którym mowa w art. 82 k.c. Pozwany przedstawił jedynie dowody, które świadczyły o tym, że uczęszczał na lekarskie konsultacje(...) w okresie od 1 marca 2016 r., a więc po udzieleniu pełnomocnictwa do zawarcia umowy.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że zgromadzony zgodnie z regułami procesowymi materiał dowodowy był wystarczający do wydania wyroku.

Podkreślić również należy, że warunkiem uwzględnienia przez sąd żądania nieważności czynności prawnej jest udowodnienie tego stanu faktycznego w kontradyktoryjnym procesie cywilnym. Spełnienie tego warunku zależy od takich czynników, jak zaawansowanie i zakres postępowania dowodowego, ewentualne ograniczenia dowodowe na danym etapie postępowania, stadium i tryb postępowania oraz inne reguły procesowe zawarte w Kodeksie postępowania cywilnego (por. M. Gutowski Komentarz do art. 82 k.c. pkt 1 teza 4 w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1-352, Warszawa 2018, Legalis 2018). Pozwany nie wykazał, że zawarta przezeń umowa była nieważna z przyczyn określonych w art. 82 k.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.